

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep.
0030 OSLO

Vår dato:

29.07.2020

Innspill fra NHO til tidsavgrenset tilskuddsordning for utenlandske arbeidstakere i Longyearbyen

Det vises til ovennevnte høring om tidsavgrenset tilskuddsordning for utenlandske arbeidstakere i Longyearbyen, som ikke har rett til dagpenger eller andre ytelser som dekker livsopphold.

NHO ønsker i den forbindelse å vise til dialog NHO og LO har hatt med Justis- og beredskapsdepartementet om forhold på Svalbard, samt brev sendt til gjeldende departement av 2. juni 2020 (vedlagt).

Næringslivet på Svalbard er blitt særdeles hardt rammet med en total nedstengning fram til 15. juni som følge av myndighetenes smitteverntiltak. Eksempelvis for reiselivet vil et optimistiske anslag for årets sommersesong i juni, juli og august for overnatting være et belegg på ca. 25 –30 %. Neste sesong for reiselivet vil ikke starte før ultimo februar i 2021. Det vil således være meget krevende for reiselivet på Svalbard å klare og «holde hjulene i gang».

NHO vil derfor understreke betydningen av at tilskuddsordninger på Svalbard må være tilpasset bedriftenes behov som tilrettelegger for gjenoppbygging av samfunns- og næringsliv ut ifra de særegne forholdene på Svalbard.

Vennlig hilsen
Næringslivets Hovedorganisasjon
Område arbeidsliv

Nina Melsom
Direktør

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Vår dato: 02.06.2020
Deres dato: [Deres dato]
Vår referanse: Bjar-Sim
Deres referanse: Hiim

Oppfølging møte initiert av LO og NHO vedrørende forhold på Svalbard

Viser til konstruktivt telefonmøte 19.5.2020, med statssekretær Hiim og faglig embetsverk fra Polaravdelingen. Som avtalt følger partene opp med en oppsummering av vårt innspill til håndteringen av situasjonen for tredjelandsborgere på Svalbard.

1. Oppsummering og anmodning iverksetting av nødvendige tiltak for å ivareta norske arbeidsliv- og næringsinteresser

Partenes mål med møtet og prosessen fremover, er å skape forståelse for og enighet om, at det må utarbeides en ny kortsiktig løsning for tredjelandsborgere, for å sikre kritisk arbeidskraft og kompetanse for norske bedriftene, samt deres videre eksistens, og ivaretagelse av arbeidstageres behov.

Partene anmoder regjeringen om å åpne for en mer pragmatisk løsning på den ekstraordinære situasjonen som har oppstått ved innføringen av myndighetenes smitteverntiltak, i forbindelse med Covid 19-utbruddet.

Konkret ber vi regjeringen vurdere følgende.

- Utvide ordningen for tilskudd til livsopphold ut til en nærmere fastsatt dato etter sommersesongen 2020, slik at det er mulig å vurdere de økonomiske forutsetningene for å tilbakeføre flere til arbeidslivet.
- Og eventuelt vurdere en modell for lønnskompensasjon.

Partene bidrar gjerne med mer konkrete innspill til innretning av forslagene.

2. Partene i arbeidslivets interesse i saken og rolle på Svalbard

2.2. Partenes konkrete interesse i saken

En betydelig andel av tredjelandsborgerne bosatt i Longyearbyen, er kritisk arbeidskraft for en vesentlig andel av NHOs bedrifter, og mange av arbeidstagerne er organisert i LO. Partene erkjenner at saken er Svalbardpolitisk meget krevende. Dette vil bli nærmere omtalt i brevets kap. 3.

Ved bortfall av arbeidskraften, er det ikke rett frem å erstatte denne. Utfordringen er at dette er yrkesgrupper det er underskudd på, også på fastlandet. På fastlandet er naturligvis dette uproblematisk, men poenget er at det ikke er noe særphenomen for Svalbard at denne typen yrkesgrupper bekles av utledninger, det er også en gjenganger på fastlandet. Dermed er det ingen realisme i en argumentasjon om at en fraflytting vil kunne medføre en norsk tilflytting til erstatning. Arbeidstagerne saken dreier seg om, er kritisk for norskeide bedrifter. Eksempelvis utgjør den et stort antall kvalifiserte renholdere, med stor grad av norske fagbrev, og smittevernrenholdskompetanse, som vil være meget viktig i forbindelse med gjenåpningen, på kort og lang sikt. I særdeleshet ved et ev. smitteutbrudd på øygruppen.

Partene er meget tilfredse med at myndighetene har avklart åpningsdato. Det vil bidra til å redusere omfanget av problemstillingen. Men en ensidig satsing på at åpningsstrategien vil løse problemene alene, slik myndigheten synes å legge til grunn, er ikke realistisk. Det optimistiske anslaget for sesongen med norske besøkende er 50% belegg. Dette vil kunne medføre at en betydelig andel av tredjelandsborgerne vil kunne vende tilbake til jobb, der det er inntekter til å forsvare lønnskostnadene, men ikke alle, på kort sikt. Behovet for kompetansen til fremtidige sesonger, er imidlertid det samme.

2.3. Partenes rolle på Svalbard

Norske seriøse og organiserte bedrifter som er etablert med helårlig aktivitet på Svalbard, er og vil være en viktig del av løsningen for å nå de Svalbardpolitiske målsettingene.

Trepartssamarbeidet bør fremover langt tydeligere legges til grunn for nærings- og samfunnsutviklingen på Svalbard. Dette vil gi myndighetene langt bedre innflytelse på utviklingen i privat sektor. Gjennom godt etablerte og velfungerende norsk parter å føre dialog med, vil myndighetene ha et bedre grunnlag for å finne løsninger som bidrar til Svalbardpolitisk måloppnåelse på lang sikt.

3. Svalbardpolitiske vurderinger knyttet til saken om tredjelandsborgere i et arbeids- og næringspolitisk perspektiv

Partenes vurdering er at å sikre tredjelandsborgere som arbeidskraft på kort sikt, slik våre forslag bidrar til, vil gi mindre uheldige effekt på den Svalbardpolitiske måloppnåelsen, enn å gjennomføre regjeringens plan om assistert retur til opprinnelseslandene. Partene anerkjenner at en vedvarende ordening vil medføre, og tilrettelegge for, en vedvarende redusert Svalbardpolitisk måloppnåelse, men det er ikke det partene tar til ordet for.

Partenes inngang, er at saken handler om opprettholdelsen av norskeide bedrifter og norskorganiserte arbeidstagerne. Det myndighetene løper risikoen for med sin løsning, dersom regjeringen ikke er villig til å finne mer praktiske løsninger for ivaretagelsen av tredjelandsarbeidstagerne som ikke tilbakeføres fra permittering, er at norskeide helårige private

arbeidsplasser kan forsvinne, med risiko for utenlandske oppkjøp av bedrifter og tilhørende infrastruktur. Adgangen til partsdialog vil nødvendigvis bli tilsvarende redusert.

Konkret til problemstillingen, og rent praktisk knyttet til tidspunkt for avvikling av livsoppholdsordningen er det også, i likhet med på fastlandet, meningsløst å avslutte krisetiltak, midt i krisen. Det er enkelt å stenge ned, det er langt mer komplisert å gjenåpne. I særdeleshet på Svalbard. Uavhengig av hvilken ordning regjeringen er villig til å vurdere, bør det være en ordning som varer til vi er kjent utfallet av sommersesongen, slik at bedriftene kan sannsynliggjøre i hvilken utstrekning de har kapital til å lønne arbeidstagerne frem mot 2021-sesongen. En målrettet og avgrenset lønnskuddsordning for å løse denne konkrete problemstillingen, vil slik sett være prinsipielt og praktisk mindre problematisk, enn videreføring av livsoppholdsordningen.

Partene forstår at det vil være utfordrende å åpne for en tidsavgrenset videreføring av livsoppholdsordningen eller etablering av en lønnskuddsordning, da det vil kunne fremstå som en aktiv understøttelse tilstedeværelse av tredjelandsborgere. Situasjonen slik den er, er imidlertid oversiktlig og kontrollerbar. Alternativet er mer uoversiktlig og risikabelt.

Problemstillingen koker ned til valget mellom to utviklingsscenarier med ulik påvirkning på den Svalbardpolitiske måloppnåelsen.

- Fortsatt et dominerende norskeid, seriøst og organisert reiseliv med innslag av etablert og organisert tredjelandsarbeidskraft

eller

- Et større innslag av utenlandsk eid, uorganisert og potensielt useriøst reiseliv, med utenlandsk arbeidskraft

Oppsummert vil disse midlertidige tiltakene, med effekt på kort sikt, kunne fremstå som Svalbardpolitisk uønsket, men de er altså ikke et initiativ til å re-orientere Svalbardpolitikken. De er et innspill til en praktisk løsning, på et praktisk problem. Partenes løsning vil være en bedre løsning med hensyn til de potensielle utilsiktede virkningene på lengre sikt.

Partenes inngang er både pragmatisk og prinsipiell. I en normalsituasjon forstår partene at saken ville stilt seg annerledes. Men omstendighetene som har utløst denne tydelig synliggjøring av den velkjente tredjelandsborgerproblemstillingen, er utbruddet av pandemien. En langsiktig løsning på tredjelandsborgerproblematikken bør ikke søkes løst gjennom en kortsiktig effekt og konsekvens av utbruddet, med de utilsiktede virkningene det vil kunne få.

Vi imøteser videre konstruktiv dialog og en snarlig løsning på problemstillingen.

Med vennlig hilsen

Peggy Hessen Følsvik
Nestleder
LO
(sign)

Gjermund Løyning
Direktør samfunnskontakt
NHO
(sign)